

Hana Pokorná

**Konstantnost slovosledného postavení příslovečného určení místa mezi angličtinou a češtinou
Constancy of the position of the adverbial of place between English and Czech**

Bakalářská práce

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav anglického jazyka a didaktiky

Posudek vedoucí práce

Bakalářská práce porovnává slovosledné postavení příslovečného určení místa v anglických větách a v jejich překladových ekvivalentech. V teoretické části práce je místní určení popsáno z hlediska faktorů, které mohou mít na jeho pozici ve větě vliv - sémantické role (zejména v případě současného výskytu několika příslovečných určení ve větě), obligatornosti, dosahu a stupně výpovědní dynamičnosti. Zatímco pro angličtinu se při vymezení jednotlivých slovosledných pozic může autorka opřít o detailní popis v sekundární literatuře, v češtině je v podstatě možné vymezit jen iniciální a koncovou pozici a další pozice popsat relativně vzhledem k ostatním větným členům v dané větě.

Prvním krokem analýzy dokladů příslovečného určení místa excerpovaných z moderní britské beletrie bylo vyčlenění syntakticky divergentních českých protějšků. Ve všech těchto příkladech (10% dokladů) je anglické adverbiale zahrnuto v morfosémantické struktuře českého slovesa a není tedy možné stanovit pozici odpovídajícího českého větného členu. U devadesáti dokladů shodné syntaktické funkce popisuje pak autorka postavení příslovečného určení v angličtině a v českém překladu a ukazuje možné příčiny volby odlišné pozice v češtině.

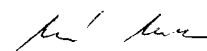
Práce potvrdila, že pro příslovečné určení místa je v angličtině typické koncové postavení ve větě (82% dokladů), zbývající příklady byly v iniciální pozici. Iniciální příslovečná určení zůstávají ve stejné pozici i v českém překladu. Protějšky 28% anglických koncových příslovečných určení mají v české větě jiné postavení – uprostřed nebo na začátku věty. Jako hlavní faktor, který vede k odlišnostem ve slovosledném postavení adverbiale, uvádí autorka rozdíly v relativní důležitosti slovosledných principů v angličtině a v češtině – v angličtině má rozhodující vliv princip gramatický, zatímco v češtině jsou větné členy řazeny v souladu s narůstajícím stupněm výpovědní dynamičnosti. Tematická příslovečná určení, která jsou v anglické větě v koncové pozici, se tak mohou v češtině objevit v pozici iniciální nebo mediální. Tyto rozdíly lze pozorovat např. u koncových tematických místních určení v anglické existenciální konstrukci. Dalším faktorem, který může ovlivnit slovosledné postavení určení místa, je délka a komplexnost fráze, kterou je tvořeno. Mohou se uplatnit i faktory prozodické.

Autorka shromáždila cenný materiál, který není možné získat, kvůli absenci syntaktického značkování, na základě elektronických překladových korpusů. Při jeho analýze a hledání příčin odlišnosti slovosledného postavení si musela osvojit poznatky přesahující rámec běžných znalostí studenta bakalářského studia (slovosledné principy v angličtině a češtině, aktuální členění větné). Je třeba ocenit, že tam, kde nenacházela dostatečnou oporu v sekundární literatuře (např. vymezení slovosledných pozic v češtině), dokázala uplatnit vlastní, dobře zdůvodněný postup.

Závěr

Předložená práce splňuje požadavky na bakalářské práce kladené. Doporučuji ji proto k obhajobě a hodnotím předběžně známkou velmi dobrou až výbornou.

V Praze, 4. září 2009

PhDr. Markéta Malá, Ph.D.